С.Сейфуллиннің 120 жылдығына арналған **«Сейфуллин оқулары–10: Мемлекеттің индустриалды–инновациялық саясатын құрудағы бәсекеге қабілетті кадрларды дайындау келешегі мен ғылымның рөлі»** атты Халықаралық ғылыми-теориялық конференциясының материалдары = Материалы Международной научно-теоретической конференции **«Сейфуллинские чтения–10: Новые перспективы подготовки конкурентоспособных кадров и роль науки в формировании индустриально-инновационной политики страны»,** посвященная 120-летию со дня рождения С.Сейфуллина**.** – 2014. – Т.I, ч.2. – Б.28-29

АВТОКӨЛІК ҚОЗҒАЛТҚЫШТАРЫНЫҢ ЖЫЛУ АККУМУЛЯТОРДАҒЫ ЖЫЛУДЫ САҚТАУ ПРОЦЕССІН ЖЕТІЛДІРУ

Аманбек А.Н.

Көлік қозғалтқыштарының іске қосу алдында құрылыс техникасын пайдалану,жылу дайындығын қажет етеді.Әсіресе қоршаған ортаның төменгі температурасы кезінде ауысымаралық тұрақтағы көліктердің жанар-жағармай материалдарының тұтқырлығының,қозғалтқыштардың қозғалмалы бөліктерінің,трансмиссияның тозуының жоғарылауына,аккумулятор батареясының сипаттамаларының нашарлауына,бөлшектердің беріктігінің өзгеруіне әкеп соқтырады.Бұл проблеманы шешетін алдын-ала іске қосу жылытқыштары,ауысымаралық тұрақтан кейінгі көлік дайындығының әдістері ұсынылады.Сондықтан көліктердің эксплуатациялық тиімділігін арттыру үшін, жұмыс қозғалтқыштарынан кеткен жылуды сақтап қалу арқылы жылу аккумуляторды пайдалану керек.

Алдыңғы мақсатқа қол жеткізу үшін жылу аккумуляторды пайдалану, көліктің жұмыс кезіндегі барлық жылуды жинап,ұзақ тұрақтан кейін қозғалтқыштың іске қосуын жеңілдетуіне көмектеседі.Төменгі температурада қозғалтқышты оңай іске қосуына әсер ететін жылу аккумуляторының жылу қабаты,фазалық ауысымның жылу энергиясының кезектегі бөлуіне төзеді.Негізінде, төменгі температурада жылу аккумуляторының құрылысына алдын ала сақталынған немесе бөлінген жылуды қозғалтқыштың оңай,сенімді іске қосуы негізделінеді.

Жылу аккумуляторды пайдалану қозғалтқыштың құрылысын өзгертпей ақ жеңіл орнатылып,қосымша энергия көзін қажет етпейді.Ол бірнеше қабаттарынан тұрып,ІЖҚ-ң цилиндрі мен поддон блогының үстіне орнатылып,жылу шығармайтын бірнеше қабаттан тұратын қаппен жабылады.Ішкі қабаты синтетикалық негізінен тұрады,оған келесі қабаттар тіркеледі.Берілген қабат берік арматуралы тор мен полиэстерден дайындалады.Бұл жылу аккумулятрының беріктігін жоғарылатады.Кейінгі қабат жылу шығармайтын болады,көбіктенген полиэтилен түрде,бір жағынан жылу сақтағыш қасиетін жақсартатын алюминді жұқалтыр болады.Жылу шығармайтын қабат жылуды қоршаған ортаға кетуін болдыртпайды.Бұл қабат араларында ауаның аз болуы,тіпті болмауы жылуды ұзақ сақтуына әсерін тигізеді.Жылу аккумулятор құрылысынын бөліктерге бөліп,ішіндегі берілетін ыстық сұйықтың әр түрлі температурада біртіндеп қозғалтышты іске қосуы,оның жеңіл оталуына,тозбауына,істен шықпауына көмегін тигізеді. Жылу аккумуляторы тек қозғалтқыштың оңай іске қосуын жақсартып

қоймай,көлік ішін жылытуға өз үлесін қосады.Жылу аккумуляторы келесідей ерекшелітері бар:

- қосымша жылу энергиясын қажет етпейді

-жылу аккумуляторды басқа құрал жабдықтармен орнатуын қажет етпейді,жүргізуші өз еркімен оңай орнатады

- көлік құрылысының қосымша өзгеруін талап етпейді

-ұзақ мерзімге дейін жұмыс жасайды

Ұсынылып отырған қондырғыны пайдалану,қозғалтқыш жұмысының дайындығына кеткен шығынның төмендеуінің арқасында,көлік өнімділігінің жоғарылауына,бөлшектердің тозбауына әкеп соғуы маңызды болып табылады

Жетекші т.ғ.д., доцент, Абдарахманов Андеш Бахытжанович